

Groenedakenbeleid - een internationale evaluatie van huidige praktijken en toekomstige trends

Het beleid met betrekking tot groene daken is een van de belangrijkste factoren voor een succesvolle ontwikkeling van de groenedakenmarkt. Langdurige ervaringen en casestudy's uit verschillende landen en gemeenten creëren een bron van ideeën die kunnen worden aangepast en gewijzigd, al naargelang de behoeften van de lokale belanghebbenden op het gebied van groene daken.

Auteur: Wolfgang Ansel

Duurzame stedelijke ontwikkeling komt in steden en gemeenten steeds meer in de schijnwerpers te staan, vooral als het gaat om gemeentelijke strategieën voor milieu- en natuurbescherming en de gevolgen van de klimaatverandering. Het compenserende effect van stedelijk groen speelt in deze context een beslissende rol. In stedelijke centra is grond voor extra natuur echter een schaars goed. Toch tonen luchtfoto's van steden een enorm ongebruikt potentieel op de daken, die gebruikt zouden kunnen worden voor milieubescherming. Dit potentieel kan worden benut met behulp van groendaktechnieken, eens begonnen als milieu-experiment, maar in de afgelopen 30 jaar ontwikkeld tot bouwkundige standaard. Het scala aan milieuvordelen van groene daken omvat, naast een betere luchtkwaliteit en microklimatologische verbeteringen, ook zaken als natuurlijk regenwaterbeheer en de creatie van nieuwe habitats voor flora en fauna.

Er kunnen diverse instrumenten worden ingezet voor het direct of indirect promoten van groene daken op gemeentelijk beleidsniveau, bijvoorbeeld regels in nieuwe bestemmingsplannen of groendak-verordeningen voor hele stedelijke gebieden. Verder zijn rechtstreekse subsidies en lagere heffingen voor hemelwaterafvoer mogelijk. In combinatie met public relations kunnen deze instrumenten een ideale ondersteuning bieden. Ook is het belangrijk dat gemeenten dienen als

rolmodel door de daken van gemeentelijke gebouwen te vergroenen. Deze instrumenten worden in Duitsland al meer dan 30 jaar met succes toegepast. Ook al is het door verschillen in wetgeving niet mogelijk het Duitse model exact over te nemen, de huidige implementatie van gemeentelijke initiatieven voor groene daken volgt op internationaal niveau hetzelfde patroon. Hieronder enige voorbeelden van genoemde instrumenten.

In het kader van een duurzame ruimtelijke ordening kunnen groene daken worden beschouwd als compensatie op het gebied van milieubescherming

Subsidies

Een aantal gemeenten biedt aantrekkelijke startsubsidies voor diegenen die een groen dak willen aanleggen. Het doel van de subsidies is om eigenaars van privé- of bedrijfspanden te motiveren vrijwillig extra groene ruimte op de daken van de stad te creëren. In het algemeen is het niet van belang of de gebouwen nieuw zijn of gerenoo-

Wolfgang Ansel is directeur van de International Green Roof Association (IGRA) in Nürtingen (Duitsland) - ansel@igra-world.com

verd. Groene daken die vereist zijn als gevolg van wettelijke verplichtingen (zie hieronder: voorschriften in bestemmingsplannen) zijn echter vaak uitgesloten van directe financiële subsidies.

Lagere heffingen hemelwaterafvoer

Het heffen van aparte tarieven voor de afvoer van riool- en regenwater biedt een tweede kans voor financiële prikkels. De hoogte van de heffing voor hemelwaterafvoer wordt normaal gesproken gebaseerd op de totale oppervlakte van het perceel en op het deel van de grond dat ondoorlatend is. Groene daken verschillen in zoverre van

standaard-, met tegels of grind bedekte daken, dat ze een groot deel van het regenwater kunnen opslaan en het overtollige water na verloop van tijd geleidelijk laten vrijkomen. Omdat deze maatregelen gunstig zijn voor de waterontsluiting, worden ze beloond met een lagere heffing voor hemelwaterafvoer.

Verordeningen bestemmingsplannen

Veel gemeenten maken met succes gebruik van de mogelijkheid om groene daken op te nemen als voorwaarde in stedelijke ontwikkelingsplannen of bij nieuwbouw waarvoor een bouwvergunning vereist is. De bepalingen met betrekking tot groene daken zijn niet alleen van toepassing op huidige bouwprojecten, maar ook op stadsontwikkelingsplannen die pas over een aantal jaren worden uitgevoerd. Het doel van de bepalingen voor de lange termijn is om te garanderen dat lokale overheden hun ecologische concept de komende jaren blijven ontwikkelen.

Ecologische compensatie volgens natuurbeschermingswetswetten

In het kader van een duurzame ruimtelijke ordening kunnen groene daken worden beschouwd als compensatie op het gebied van milieubescherming, bijvoorbeeld wat betreft klimaat, lucht, bodem, water, flora, fauna en landschap. Het grote voordeel hiervan is dat de natuurcompensatie plaatsvindt door middel van de dakbegroeiing op de betreffende locatie in het planningsgebied zelf. De minimaliserende en compenserende effecten van groene daken bij bouwkundige ingrepen zijn algemeen erkend.

Bonus voor verdichting

Parameters als het aantal eenheden op een perceel en de verhouding tussen het bebouwde vloeroppervlak en het grondoppervlak reguleren de mate van gebruik voor bebouwing. Investerders proberen vaak ontheffing te krijgen van deze specificaties (bijvoorbeeld door een groter aantal eenheden of het toevoegen van een extra verdieping), om de verkoopbaarheid van het onroerend goed te vergroten. De verdichtingsbonus houdt in de mogelijkheid van overschrijding van de voetafdruk van de oppervlakte en/of het aantal toegestane verdiepingen, als er een zekere milieucompensatie plaatsvindt (bijvoorbeeld door het installeren van een groen dak).

Public relations

Het doel van public relations in een gemeenschap is niet alleen het promoten van groene daken in het algemeen, maar ook het ondersteunen van de hierboven genoemde instrumenten. De gemeente mag zich echter niet beperken tot de rol van adviseur en promotor, maar moet dienen als rolmodel en trendsetter door het vergroenen van de daken van haar eigen gebouwen en het testen en ontwikkelen van nieuwe potentiële toepassingen van groene daken.

De gemeente mag zich echter niet beperken tot de rol van adviseur en promotor, maar moet dienen als rolmodel en trendsetter

Casestudy's uit Europa, Noord-Amerika en Azië
München: De Beierse hoofdstad München gebruikt een breed scala aan maatregelen om groene daken te stimuleren. Van de reeds ingevoerde instrumenten maken onder meer deel uit: voorschriften in stedelijke bestemmingsplannen, subsidies voor de vrijwillige aanleg van groene daken en een verlaging van heffingen voor regenwaterafvoer. In het bijzonder de verplichting om alle geschikte platte daken met een oppervlakte van meer dan 100 m² te vergroenen heeft er in de afgelopen 14 jaar toe geleid dat groene daken in München een erkende bouwstandaard zijn geworden.

Kopenhagen: De Deense hoofdstad Kopenhagen is drie jaar geleden begonnen met het ontwikkelen van een groenedakenstrategie. Deze veelbelovende aanpak is vooral te danken aan het werk van Dorthe Rømmø (projectmanager afdeling parken en natuur), die de IGRA Green Roof Award kreeg uitgereikt in het kader van de International Green Roof Prize 2009. In de toekomst moeten alle nieuwe daken in Kopenhagen met een dak-

helling kleiner dan 30° begroeid zijn, tenzij er bouwtechnische obstakels zijn. De aanzet voor de succesvolle invoering van het gemeentelijke programma was een uitgebreide informatiecampagne, niet alleen voor bestuurders, maar ook voor politici.

Portland: Portland, in het noordwesten van de Verenigde Staten, bevordert groene daken voornamelijk vanwege de voordelen voor duurzaam regenwaterbeheer. Omdat de riolering in deze stad overbelast is, zijn maatregelen die de stedelijke afwatering ontlasten zeer welkom en worden ze ondersteund met subsidies. Om het publiek bewust te maken van het nut van groene daken, werden gemeentelijke gebouwen groen gemaakt, een verdichtingsbonus ingevoerd en evenementen voor het publiek op groene daken gehouden.

Singapore: In Singapore is enkele jaren geleden overeenstemming bereikt over een uitgebreid programma ter bevordering van dakvergroening, om tegen het jaar 2030 de ambitieuze doelstelling van 50 hectare nieuw skyline greenery (verticaal groen) te hebben bereikt. Behalve het aanwijzen van groene daken als compensatiemaatregel bij nieuwe bouwprojecten, heeft men ook het stimuleringsprogramma 'bruto vloeroppervlak' voor daken en gemeentelijke volkstuinten geïntroduceerd, alsmede subsidies voor het duurzaam vergroenen van bestaande gebouwen in wijken waar veel behoefte is aan groen. Ook technisch

Er kunnen diverse instrumenten worden ingezet voor het direct of indirect promoten van groene daken op gemeentelijk beleidsniveau

advies is opgenomen in het programma. De gegeven voorbeelden tonen aan dat elke stad zijn eigen mix van verschillende maatregelen gebruikt om groene daken te stimuleren. Omdat de instrumenten verschillen wat betreft hun toepassingsgebied en hun financiering door de instanties, en omdat er een overlap is tussen de gemeentelijke afdelingen die specialisten hebben op het gebied van beplante daken, is samenwerking normaal gesproken zeer verstandig. Het doel van de gemeentelijke groendakstrategieën zou moeten zijn om zo veel mogelijke positieve effecten van groene daken te ontwikkelen door zo efficiënt mogelijk gebruik te maken van de beschikbare financiële middelen en menskracht.

International Green Roof City Network: De Internationale Green Roof Association en de stad Portland (milieuafdeling) verzamelen case-study's uit steden die een beleid en programma's voor groene daken hebben. De informatie zal worden uitgewisseld met andere steden om het begrip voor en de toepassing van groene daken wereldwijd te bevorderen. Op dit moment bestaat het netwerk uit 18 steden in tien landen. Het netwerk zal worden gelanceerd op het 3e International Green Roof Congress in Hamburg (13-15 mei 2013, www.greenroofworld.com).